

Tema:
Nationalitet

Här blandas studenter från hela världen 4

Sanne
vill bevara
samiskan

8

Från gigantiska
Teheran till lilla
Umeå

6

Berikar och
stöttar kvinnor
från andra länder

12

Multikulturell uppväxt är en tillgång på jobbet hos Bostaden

Min resa till Sverige började 10 januari 2000 när jag var 20 år gammal. Jag lämnade efter mig mina föräldrar och systrar i Belgien för att lära mig mer om min svenska bakgrund och det svenska språket. I Sverige väntade studier på folkhögskola och ett rum hos min mormor som bodde i Vindeln, en by fem mil utanför Umeå med cirka 1 000 invånare. Jag kom från en stad med runt 500 000 invånare där snö var obefintlig, och täckbyxor och dunjackor endast användes för resor till alperna. Det blev minst sagt en kulturkrock. Efter några månaders teckenspråk, eftersom min mormor inte pratade engelska och jag inte pratade ett ord svenska, kunde jag äntligen göra mig förstådd på svenska och förklara varför jag inte orkar fika fem gånger per dag.

Min mamma som ursprungligen är från Vindeln lämnade Sverige som 20-åring när hon träffade min pappa i Belgien. Min pappa kom från Aten och hade lämnat Grekland på grund av oroligheter orsakade av militärjuntan. Efter många års jobb i Tyskland, Italien och Holland hamnade han slutligen i Belgien där han startade ett företag riktat mot en internationell kundkrets.

Jag växte upp i en väldigt multikulturell familj med många olika språkinfluenser. Mina föräldrar kommunicerade på engelska med varandra, min mamma pratade svenska med oss barn, min pappa pratade flamländska samt lite grekiska med oss och vi svarade på flamländska. I skolan var det dock flamländska, franska och tyska som gällde. Ibland blev det en del missförstånd och kulturkrockar,

vilket blir resultatet när man mixar det heta grekiska temperamentet med den lugna, konflikträdda svenska mentaliteten.

Min passion för språk och kultur växte fram naturligt och än i dag älskar jag att träffa människor från olika kulturer och lära mig nya språk. Att växa upp i Antwerpen, Belgien, och samtidigt ha både svensk och grekisk bakgrund var både roligt och förvirrande. Nackdelen var att jag inte riktigt kände att jag hörde hemma någonstans. Att heta Isabelle och ha ett europeiskt utseende gjorde att jag lätt kunde smälta in bland belgarna. Men mitt grekiska efternamn och det faktum att mina föräldrar pratade flamländska med stark brytning avslöjade mig och fick mig att sticka ut – på gott och ont. Förut skämdes jag för det men i dag ser jag det som en gåva och en tillgång som jag kan använda i mitt jobb som uthyrare på Kundcenter.

Efter 13 år i Sverige kan jag äntligen känna att jag hör hemma någonstans. Jag hör hemma i Sverige, i Umeå och hos Bostaden.

Isabelle Skiadas,
uthyrare

Vi bjuder på hockey

Visa upp ditt Bostadenkort så får du och en vän gå in gratis på matcherna Björklöven-Karlskoga, måndag 6 januari och Björklöven-Oskarshamn, tisdag 28 januari. Du kan hämta sittplatsbiljetterna på Biljettcentrum från måndag

16 december för matchen mot Karlskoga och från onsdag 15 januari till matchen mot Oskarshamn. Öppettider: Måndag-fredag 11.00–18.00, lördag 11.00–14.00. Totalt delar vi ut 300 st till varje match. Om det finns biljetter kvar, kan du även hämta ut dem i biljettkuren i samband med matcherna. Först till kvarn!

**Familjedag
måndag
6 januari**

I samband med matchen mot Karlskoga ordnar vi en dag för hela familjen.

Läs mer på

www.bostaden.umea.se

YOGASTUDION

Decembertips – hälsa i julklapp – något som varar länge!

Visa upp ditt Bostadenkort så får du 10 procent rabatt när du bokar en kurs på Yogastudion. Du kan till exempel vila dig i form efter julen på söndagkvällar, eller gå en kurs i Ashtangayoga (fysisk yoga) på tisdagar eller torsdagar.

www.yogastudionumea.se

Hej är Bostadens tidning för hyresgäster, som kommer ut med 5 nummer per år.

Ansvarig utgivare: Hanna Olsson. **Redaktör:** Anna Maria Lindgren.

Produktion: Plakat. **Tryck:** Tryckeri City. **Omslagsfoton:** Andreas Nilsson.

Hör gärna av dig till: AB Bostaden, Box 244, 901 06 Umeå. 090-17 75 00.

ab.bostaden@bostaden.umea.se www.bostaden.umea.se

Bostaden

Hyresgästerna är nöjda med Bostaden

Den positiva trenden fortsätter. Bostaden fortsätter att öka värdet för NKI, Nöjd Kund Index, i kundundersökningen.

– Vi är jätteglada, siffrorna stiger för varje år. Och på de områden där vi ligger lite sämre till jobbar vi vidare med att förbättra oss, säger Mikael Lundgren, kundchef på Bostaden.

Bostadens kundundersökning har gjorts sedan 2009 och i den senaste fick Bostaden NKI-värdet 71. Det är ett bra värde som i praktiken visar att 71 procent av hyresgästerna har gett Bostaden högst eller näst högst betyg på alla frågor.

– Det här är femte året i rad som vi genomför undersökningen bland våra hyresgäster och resultatet är stabilt och överlag väldigt positivt. En stor del av det positiva resultatet beror på att vi satsar hårt på att ha en kundnära organisation med god service. Hyresgästerna ska kunna få hjälp när de behöver det, och den tryggheten tror jag att många uppskattar, säger Ann-Sofi Tapani, Bostadens vd.

Bland annat har siffran på antalet hyresgäster som är nöjda med Bostaden som värd ökat med närmare 22 procent sedan 2009.

– Och då det gäller utemiljön har de positiva svaren ökat med 80 procent! säger Mikael Lundgren.

Bostaden jobbar aktivt med Nöjd Kund Index. Undersökningen är grunden i den årliga verksamhetsplaneringen och ger bra information

om vad Bostaden behöver bli bättre på. På så vis blir hyresgästernas åsikter viktiga och skapar en delaktighet i de förbättringar som genomförs årligen.

– Därför är det väldigt viktigt att svara på kundundersökningen. Genom att svara kan man göra skillnad, för trots det goda resultatet så nöjer vi oss inte utan vi vill hela tiden bli bättre, säger Mikael.

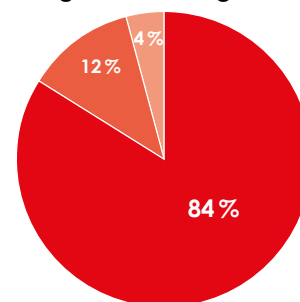
Mer om undersökningen

- Hyresgästerna har ett gott intryck av Bostaden.
- 8 av 10 är totalt sett nöjda och tycker att Bostaden tar väl hand om dem.
- 8 av 10 rekommenderar Bostaden som hyresvärd.
- Bostadens arbete med värderingar speglar av sig i kundernas bild av företaget.

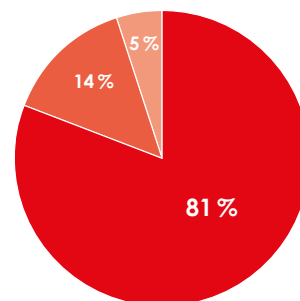
Punkter med lägre resultat:

- Underhåll av huset
- Lägenhetens underhåll (målning, golvslip etcetera)
- Enkelt att lämna synpunkter
- Ett prisvärt boende

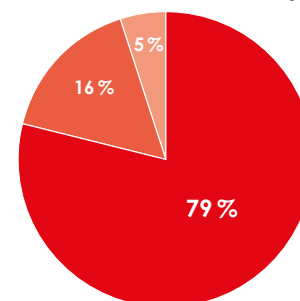
Jag trivs i min lägenhet

Jag trivs i mitt bostadsområde

Jag trivs med Bostaden som hyresvärd

■ Nöjda ■ Neutrala ■ Ej nöjda

Glad vinnare av iPad Mini

Grattis Joel Ågren som svarade på Bostadens kundundersökning och vann en iPad. Hur känns det?

– Hur kul som helst! säger Joel.

Namn: Joel Ågren.

Ålder: 24 år.

Bor: På Carlshem.

Gör: Läser till civilingenjör vid

Umeå universitet. **Intressen:**

Kompisar och umgänge, musik och dator, att träna.

Joel har bott hos Bostaden i ungefär två år och trivs bra.

– Bostaden är kanon. Det är bra service och lätt att få tag på kvartersvärdarna om man behöver hjälp med något, säger Joel. I jämförelse med andra hyresvärdar jag haft så presterar Bostaden

riktigt bra! Men ibland önskar jag mig en varmare lägenhet.

Bland alla som svarade på Bostadens kundundersökning lottades en hyresfri månad, tre iPad Mini och biobiljetter ut.

– Jag blev jätteglad när jag vann. Jag hade ingen iPad innan, så det var toppen. Och så fick jag rätt många avundsjuka blickar från kompisarna – det var nästan det bästa (skratt).

Rätta svar från september-Hej

Vem uppfann telefonväxeln?

Rätt svar: År 1878 satte skotten Alexander Graham Bell upp den första telefonväxeln i New Haven, Connecticut i USA.

Umeås kulturutbud presenteras i en programtidning som ges ut två gånger per år – vad heter den tidningen?

Rätt svar: Rajden

Vissa fick Hej sent!

Förra numret av vår kundtidning delades ut senare än planerat i vissa av våra områden på grund av omständigheter vi inte kunde råda över. Vi ber om ursäkt och hoppas på ditt överseende.

Tvillingasystrarna Elisabet och Kristina Olinder flyttade från Ljusdal i Hälsingland till två minst sagt internationella korridorer på Gluntens väg. Här bor kineser, afrikaner, tjecker, amerikaner och tyskar med mera.

– Otroligt givande, konstaterar Kristina.

Elisabet och Kristina har bott i Umeå i tre år. De läser programmet för museer och kulturarv och bor i studentkorridor på Gluntens väg.

Tvillingar som trivs i internationell korridor

Kristina och Elisabet flyttade från Ljusdal till Umeå för snart tre år sedan för att studera vid programmet för museer och kulturarv. Efter ett halvår i en andrahandslägenhet hamnade de i varsin studentkorridor på Gluntens väg.

– Vi trivs jättebra. Umeå är en himla trevlig stad och vi bor bra, säger de.

Lika och olika

Under deras tid i studentkorridorerna har många nationaliteter kommit och gått. Afrikaner har bytts ut mot studenter från Bangladesh och Pakistan, och tyskarna, finländarna och tjeckerna avlöser varandra.

– Det är spännande att se att vi kan vara så olika – och så lika, säger Kristina. En kille från Afrika tycker att det är väldigt kallt här på vintern och han drar på sig mycket kläder och halsdukar vid bara tre minusgrader, och när vi svenskar och amerikaner vill klä ut oss på Halloween tänder tjeckerna ljus och tar det lugnt.

– Ja, man kan ha intressanta samtal, det är väldigt berikande, tycker Elisabet.

De skrattar och minns när en av killarna från Afrika hade lagat mat som han skulle bjuda några korridor-kompisar på.

– Han glömde säga att maten var ganska stark, så till slut satt de svenska gästerna och skrek efter mjölk – högröda i ansiktet, skrattar Kristina.

– Ja, han tycker att vår chili är alldeles för svag så han måste ta med sig chilipulver från sitt hemland så att han ska kunna krydda maten som han vill, säger Elisabet.

Viktigt att hälsa

Deras upplevelse är att svenskar kan vara stressade och att de inte alltid hinner hälsa. I det har systrarna hittat en skillnad hos sina afrikanska vänner.

– De hälsar och frågar hur man mår

»Många av våra utländska vänner är bättre på att vara gästfria. De bjuder gärna på mat de lagat«

Kristina Olinder

– även om vi träffades för bara fem minuter sedan. De menar att det är oartigt att inte göra det. Och visst, det är ju faktiskt trevligt att uppmärksamma andra och hälsa, säger Elisabet.

– Ja, och många av våra kompisar från andra länder är mycket bättre på att vara gästfria och bjuda på mat de lagat till exempel. Vi svenskar är nog mer tillbakadragna, konstaterar Kristina.

Tack vare att de bor med många nationaliteter får tjejerna uppleva en hel del nya smaker.

– Till exempel bodde det en kille här som kom från Bangladesh. Han var vegetarian och lagade kryddstark mat med mycket chili. Vi har också sett att våra tjejkiska kompisar lagar

mycket mat från grunden och bakar varje vecka. Själva värmer vi mest färdiga köttbullar och kokar nudlar, säger Elisabet och skrattar.

"Gått upp i vikt"

Systrarna berättar att de tränar mycket och gillar att hålla sig i form. Då flikar Elisabet in:

– Just ja. En kille från Ghana berättade att han hade blivit förvånad över att svenskarna verkar träna så mycket. Han menar att i sitt hemland tycker man att det är fint och bra att vara lite rultig, för det betyder att man har det gott ställt. Han hade vid ett tillfälle sagt till en tjejkompis här i Umeå att han hade sett att hon gått upp i vikt – och han menade det som en komplimang.

I studentkorridorerna på Gluntens väg samlas människor från alla världsdelar.

Men av blicken han fick tillbaka förstod han att komplimangen inte riktigt uppskattades ...

Systrarna läser tredje och sista året på utbildningen och de ser fram emot att börja jobba – även om det för närvarande är ont om jobb i museibranschen.

– Men allt löser sig, och vi kommer garanterat att kunna titta tillbaka på en riktigt rolig tid här i Umeå! ■

Att bo i en studentkorridor med flera olika nationaliteter ger upphov till många intressanta samtal.

Bytte skyskrapor och palats mot lilla Umeå

Fatemeh Moradi kommer från Teheran i Iran, men doktorerar just nu vid Umeå universitet.

– Jag trivs jättebra här, så jag kanske blir kvar. Men självklart saknar jag Teheran. Det är en stad med mer än 12 miljoner invånare – butiker är alltid öppna, hur sent du än går ut, och det är ständigt mycket folk i rörelse, säger hon.

Namn: Fatemeh Moradi.

Ålder: 28 år.

Gör: Doktorerar vid Institutionen för informatik.

Intressen: Att dansa, vandra, lyssna på musik, surfa på nätet och läsa böcker.

Foton med Fatemeh: Andreas Nilsson
Foton från Teheran: <https://www.facebook.com/ekbat>

Fatemeh flyttade till Umeå för ett år sedan, men hade innan dess studerat i två år i Uppsala. Hon kommer ursprungligen från Teheran och växte upp i en av Teherans största stadsdelar – Ekbatan.

– Det är jättestora skillnader mellan Teheran och Umeå. Teheran har över 12 miljoner invånare, det är mycket trafik och tunga motorvägar. I ärlighetens namn finns det så många delar av Teheran att jag inte har koll på alla, säger hon och skrattar.

– Man kan också se stora skillnader i arkitektur och byggnader. I Teheran finns många väldigt gamla byggnader och palats som tillhört kungar, men samtidigt finns modern arkitektur

i form av skyskrapor runt om hela staden.

Bodde utomlands

Hemma i Teheran läste Fatemeh till dataingenjör på Azad University samtidigt som hon jobbade deltid som engelsklärare.

– I fem år under min uppväxt bodde jag och min familj utomlands. Min pappa doktorerade på den tiden och vi bodde ett år i Frankrike och därefter flyttade vi till England. Jag gick delar av grundskolan i London, vilket gjorde att jag lärde mig engelska bra, säger Fatemeh.

Hennes föräldrar och två bröder bor fortfarande kvar i Iran, även om en av

Fatemeh har bott på flera platser i världen. Just nu bor hon i Umeå och doktorerar vid Institutionen för informatik.

Fatemeh studerar hur Bostadens personal rör sig inne på kontoret. På så vis hoppas hon kunna hitta nya arbetssätt som ökar vardagsmotionen.

bröderna faktiskt pluggat i Lund.

– Jo, jag saknar Teheran, men jag trivs så bra i Umeå. Det är en väldigt bra stad att bo i, så vi får se vad som händer när jag har doktorerat, säger Fatemeh.

Bidra till mer motion

Hon doktorerar vid Institutionen för informatik, och tillsammans med bland annat folkhälsoforskare och designers undersöker hon möjligheter att motivera människor att vara mer aktiva i sin vardag.

– Just nu tittar jag på hur Bostadens kontorspersonal rör sig på sin arbetsplats. Det är väldigt intressant, och jag hoppas kunna hitta nya sätt att arbeta

Berget Damavand ligger i norra Teheran och man ser dess toppar var man än befinner sig i staden.

I Teheran bor mer än 12 miljoner invånare. – Staden är så stor att det finns delar som jag inte har koll på, säger Fatemeh.

Vegetariskt

Mirza Ghasemi

(Auberginedipp)

Ingredienser (2 portioner):

- 4 auberginer
- 2 vitlöksklyftor
- 2 ägg
- 1 tomat
- 2 tsk olivolja
- Salt
- Svartpeppar

Gör så här:

1. Stek auberginerna i ugn eller i en stekpanna.
2. Ställ auberginerna åt sidan och täck med hushållspapper eller en ren handduk. På så vis släpper skinnet lättare.
3. Skala auberginerna när de har svalnat.
4. Hacka dem fint med en kniv eller mixa med stavmixer. Hacka tomaten.
5. Hacka vitlöken och fräs den med oljan, lägg ner auberginerna och tomaten.
6. Tillsätt salt och peppar och fräs tills överskottsvattnet är borta.
7. Vispa äggen ordentligt och stek dem tills de är halvfärdiga. Blanda ihop äggen med auberginmixen och fräs i 1–2 minuter.
8. Servera med iranskt bröd.

Här bjuder Fatemeh på ett av sina bästa persiska recept. Se fler recept på Bostadens webbplats.

Sanne låter samiskan leva vidare

Sanne Ponga är uppvuxen i Vassijaure i Kiruna kommun. Där finns Sveriges nordligaste tågstation samt ett vandrarhem för övernattnig.

– Plus min familj på fyra personer, som var de enda som var fast bosatta, berättar Sanne. I dag bor hon i Umeå, men längtan finns efter renskötseln och de fria vidderna.

Sanne Ponga är 23 år och bor med sin sambo Anders på Tomtebo i Umeå. Hit flyttade hon som 18-åring för att studera socialpsykologi och pedagogik.

– Jag har alltid varit intresserad av pedagogik. Jag skulle vilja hitta nya vägar till lärande inom skolan, säger hon.

Tolv mil till affären

De flesta Umeåbor skulle nog tycka att Sanne har haft en ovanlig uppväxt. Att bo i en by med enbart fyra fast bosatta invånare – den egna familjen – och med tolv mil till närmaste affär på den svenska sidan av gränsen är lite speciellt. Men inte för Sanne.

– Jag tycker inte att det har varit så ensligt. Vi har haft renar i hägn och renvallarhundar, så jag har alltid haft djur nära under hela uppväxten. Jag har ett stort djurintresse och har ständigt tämjat renar och tränat upp hundar. Jag har aldrig haft svårt att sysselsätta mig. Dessutom har jag fotat mycket och jag gillar att åka skidor, säger hon.

Under skidsäsongen och loven kommer en hel del turister till byn. Naturen är vacker, vilket har inneburit fina fotoobjekt för Sanne, och det är nära till Björkliden, Abisko och Riksgränsen. Det är också i Abisko som Sanne har gått grundskolan, och därefter väntade gymnasiet i Kiruna.

– Det enda som är hårt i Vassijaure är vintern. Den är kall – och det är inte alltid så kul att vara ute i trettio minus ... Men visst, livet med renarna var mycket mer fritt än det liv jag har nu.

Hon har en fyra år äldre bror, den samiske designern Thomas Ponga, som deltog i senaste upplagan av Umeå Fashion Week.

Namn: Sanne Ponga.

Ålder: 23 år.

Gör: Pluggar pedagogik.

Intressen: Fotografering och djur.

Sanne kommer från Vassijaure och har vuxit upp med nordsamiska som modersmål. Hon tycker att det är viktigt att samiska föräldrar lär sina barn att tala språket.

– Mina föräldrar är silversmedar båda två samt konstnärer och keramiker, så min bror har fått mycket inspiration från dem, säger Sanne.

Samiska som modersmål

Hon är adpoterad från Indien och Tomas från Chile, och de har nordsamiska som modersmål. Samiska är också det språk som talas hemma med familjen.

– Samiskan är det som är lättast att ha kvar som same. För många samer som bor i städer går det inte att ha renar, men samiska kan man alltid tala. Det är viktigt att samiskan lever vidare – då hänger det på att föräldrar lär ut det till sina barn, säger Sanne.

I dag har även Sannes föräldrar lämnat Vassijaure. Med båda barnen i Umeå gick flytten till Änåset, där de trivs riktigt bra.

– De ville komma undan den värsta vintern. Här är det ett mycket mildare klimat och inte alls lika mycket snö, förklarar Sanne.

Hon tycker själv att det skulle vara roligt att ha renar senare i livet, men det är mycket som ska klaffa.

– Om man har renar måste man vara ute väldigt mycket varje årstid. Och det går inte ihop med ett vanligt jobb. Men om jag skulle få det att funka skulle jag gärna hålla på med renar. ■

Minoritetsspråken

Fem små delar av Sverige

I **Sverige** talas och skrivs minst 150 olika språk. Fem av dessa är klassade som nationella minoritetsspråk; finska, meänkieli, samiska, romani chib och jiddisch; vilket innebär att de som talar språken har särskilda rättigheter.

Det som avgör vilka språk som klassas som nationella minoritetsspråk har inte med antalet talare att göra, utan hur länge språket har talats i Sverige – språket ska ha talats kontinuerligt i minst tre generationer eller ungefär hundra år. Dessutom måste det vara ett språk och inte en dialekt. I praktiken finns också ytterligare ett villkor, nämligen att språkets talare själva önskar att språket ska få ställning som nationellt minoritetsspråk.

När ett språk klassas som minoritetsspråk innebär det att språket ska kunna användas i kontakten med svenska myndigheter i de kommuner som har en stor andel talare av minoritetsspråk. Finska, samiska och meänkieli har starkare skydd i lagen än jiddisch och romani chib, eftersom de tre förstnämnda har en geografisk förankring på ett sätt som de två senare saknar. Samiska och meänkieli talas främst i nordvästra Sverige, medan finska främst talas i och runt Stockholm samt långt norrut.

Illustration: Carl Papworth

Varför är inte teckenspråk ett minoritetsspråk?

Svenskt teckenspråk är sedan 1981 de dövas officiella modersmål i Sverige och likställs i svensk lag med minoritetsspråken och har samma skydd som dem. Teckenspråket uppfyller också flera viktiga kriterier för vad som kan betraktas som nationellt minoritetsspråk – det är till exempel ett helt eget språk och det har använts under mycket lång tid i Sverige. Trots detta räknas inte teckenspråk som ett minoritetsspråk, vilket är omtvistat, utan det ses istället i första hand ”som ett kommunikationsmedel för döva”.

Finska

Finska har varit en del av det svenska språket i mer än 800 år och är det största minoritetsspråket i Sverige. Det är nästan samma finska som talas i Sverige och i Finland, men skillnaden är att det i vissa av de moderna orden finns mer svenska influenser.

Samiska

I Sverige finns tre stora samespråk: nordsamiska med ungefär 6 000 talare, lulesamiska med 500 talare och sydsamiska med 500 talare. Nästan varje variant av samiska har ett eget skriftspråk. Skillnaderna mellan de olika samiska dialekterna kan vara stora. En same med nordsamisk dialekt kan ha svårt att förstå en sydsame, medan till exempel lulesamiska och nordsamiska liknar varandra mer.

Meänkieli

Meänkieli talas främst i sex kommuner i norra Sverige, de egentliga Tornedalskommunerna Haparanda, Övertorneå och Pajala samt Kiruna, Gällivare och Kalix. Meänkieli är närmast besläktat med finska, men även estniska, kareliska och kvänska. Meänkieli är uppdelat i tre huvuddialekter: gällivarefinska, tornedalsfinska och finska. I Sverige finns uppskattningsvis cirka 75 000 talare av meänkieli.

Romani chib

I över 200 år har romer bott i Sverige och talat romani chib (romska) och i dag finns det cirka 40 000 människor i Sverige som talar romska. De finns flera varianter av romani chib, och talarna har ofta relativt lätt att förstå varandra mellan de olika språkvarianterna så länge de använder sig av helt romska ord.

Jiddisch

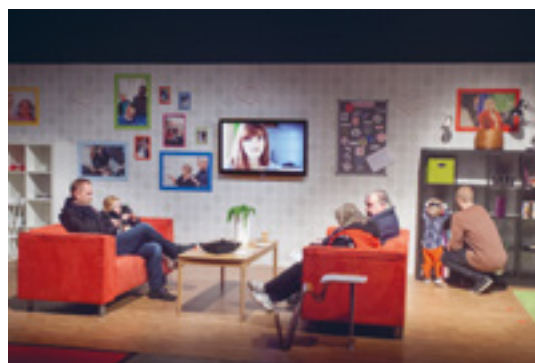
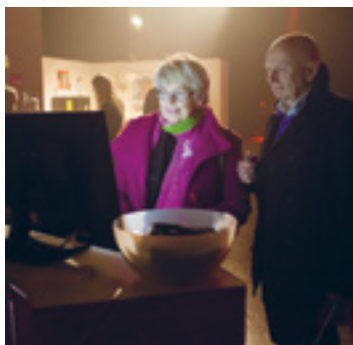
I slutet av 1700-talet började judar bosätta sig i Sverige och sedan dess talas jiddisch här. I dag talar och förstår runt 4 000 personer jiddisch. Jiddisch används oftast inte som ett förstaspråk, utan som något som talas tillsammans med släkt och vänner. En person som kan jiddisch förstår nästan alltid tyska, men det är inte säkert att en tysk kan förstå jiddisch. I skriften form används det hebreiska eller det latinska alfabetet. ■

Bostaden fyller 60 år

Lördagen den 9 november ordnade vi på Bostaden ett stort kalas för att fira vår 60-årsdag. Runt 2 000 personer besökte evenemanget på Nolia, som även gästades av rapparen Petter, Umeåtjejen Sofia Henricssons Slow Fox och Skuggteatern. Allt sammanhållet av konferencieren Jan Bylund. På plats fanns även UIK, UFC och Ersboda Bad & Gym och de minsta barnen roades av hoppborgar, ansiktsmålning och fiskdamm. Tack till alla som kom och firade med oss – det blev en toppendag!

Foton: Katarina Lundberg, Bostaden

Griffeltavlan som livar upp Ålidhem

Du kanske har sett den griffeltavla som suttit på Klossen på Ålidhem. Den har inspirerat många till att berätta om sina drömmar (även om ett eller annat fullt ord har förekommit där också). Tavlan är mobil och kan flyttas runt även till andra bostadsområden.

Idén bakom tavlan kommer ursprungligen från den amerikanska konstnären, designern och stadsplaneraren Candy Chang, som väckt stor uppmärksamhet med sina nyskapande samhällsprojekt. När hon hade förlorat en kär anhänglig målade hon en hel gavel på ett övergivet hus i New Orleans med meningen "Before I die I want to ..." med krita. Den fylldes snabbt med tankar från förbipasserande och efter detta har mer än fyrahundra Before I die-väggar

Foto: Bo Andreasson

På Bostadens stora griffeltavla uppmuntras förbipasserande att berätta vad de drömmer om.

skapats i mer än 60 länder.

– Vi har valt att använda meningen "Jag drömmer om ..." istället. Det är ett sätt att liva upp bostadsområdet – och vi har fått många roliga kommentarer på tavlan, säger Hanna Olsson, kommunikations- och marknadschef på Bostaden.

Nu är tavlan nedplockad för vintern, men till våren är chansen stor att den dyker upp i något av Bostadens andra områden.

Tavlan har under sommaren fotograferats kontinuerligt. Du som är intresserad av att se vad som skrivits kan gå in på Klossens facebooksidea.

Ny webbshop ska göra valen enklare

I januari lanseras Bostadens nya webbutik Hemmafint. Där kan du som hyresgäst beställa nya saker till din lägenhet, till exempel tapeter eller köksluckor.

– Vi hoppas göra det enklare för hyresgästerna. Nu kan de sitta hemma och klura på hur de vill ha det, istället för att vara beroende av våra öppettider, säger Maud Sundholm, projektledare för webbutiken.

I webbutiken finns både standardhjälpande produkter, så som vissa skåpluckor, spisar och trygghetspaket till ytterdörren, och det som går under vanligt underhåll, till exempel tapeter.

– I webbutiken kan man lägga beställningar som går direkt till kvartersvärden. Det kommer även vara möjligt att betala med kort, vilket underlättar

Här ser du en skiss på Bostadens nya webbutik. Den lanseras i januari.

för beställaren, säger Maud.

Det enda som inte går att beställa i webbutiken är produkter till badrum och toalett samt slipning av parkettgolv.

Tävling gav namn åt webbutiken

När Bostaden skulle namnge webbutiken bad vi hyresgästerna om hjälp. En mängd namnförslag kom in – det ena fiffigare än det andra. Efter en hel del funderingar bestämde sig juryn för namnet Hemmafint – ett förslag som lämnades in av **Mona Lindberg**. Som tack för sin insats belönas Mona med en iPad Mini.

– Vi hoppas att det här blir ett bra komplement till vårt system med kvartersvärdarna. Det kommer att bli enklare för alla, säger Maud.

Vi renoverar på Mariehem

Till och med oktober 2014 renoverar vi på Mariehemsvägen 7 E. Det blir nya fönster, nytt fasadmateriäl och nytt tak, bland annat. Under renoveringarna kläs hela byggnaden in med en täckt ställning. Restaurang Maria, Klippsalongen och Mariehems livs som ligger i huset som renoveras, kommer att ha öppet som vanligt under hela renoveringen. Läs mer på www.bostaden.umea.se/aktuella-renoveringar

Vi har öppet som vanligt! Mariehems livs

Föreningen som lär sig om

Ondina Plasencia är ordförande för Internationella Kvinnoföreningen, IKF i Umeå. Föreningen vänder sig till alla kvinnor, men framför allt är det kvinnor med invandrabakgrund som är med.

– Tanken med föreningen är att vi ska integrera oss bättre. Vi ordnar studiecirklar om allt möjligt, för att lära oss hur det fungerar i Sverige, och vi skapar till exempel mentorprojekt för att stötta utbildade kvinnor som saknar jobb, säger Ondina.

IKF startade i Umeå 1988, samma år som Ondina flyttade till Sverige från Dominikanska republiken. Då var syftet att träffa andra kvinnor och utbyta både erfarenheter och kultur. 1998 gick föreningen med i paraplyorganisationen Internationella Kvinnoförbundet – och så har det varit sedan dess.

– Men vi är en fristående förening, så vi gör fortfarande det vi vill själva, poängterar Ondina.

Fyra världsdelar är med

I dag finns 36 nationaliteter och fyra världsdelar representerade i föreningen, fördelade på de 75 medlemmarna. Föreningen har tre ben: integration, jämställdhet och samhällsfrågor. De har träffat jämställdhetsministern, åkt till Bryssel och riksdagen i Sverige, ordnat stora biståndprojekt, ordnat regionkonferenser på teman som kvinnor och hälsa, hjärt- och kärlsjukdomar, klimakteriet och preventivmedel, de har gympa och yoga ihop och springer alltid Blodomloppet och Våruset tillsammans.

Ondina kommer från Dominikanska republiken, men har bott i Umeå sedan 1988. Hon jobbar dagligen för att hjälpa invandrarkvinnor att integreras bättre i det svenska samhället.

sitt nya land

»När man lär sig om andra kulturer så förstår man varför folk gör som de gör. Det finns så många osynliga regler«

Ondina Plasencia, ordförande i IKF Umeå

– Vi har så roligt tillsammans och vi lär oss massor, säger Ondina. Man behöver inte vara en föreningsmänniska för att vara med hos oss, huvudsaken är att man vill träffa och lära känna andra kvinnor.

Arbetslösa fick jobb

Ett av projekten som IKF Umeå genomfört är ett mentorprojekt för invandrarakademiker. Där parades arbetande yrkesutbildade ihop med arbetslösa som var utbildade inom samma bransch.

– Bland annat deltog journalister och läkare – bäst lyckades läkarna. De som var arbetslösa fick goda kontakter och hjälp med att göra det nödvändiga kunskapsprovet för att få jobba som läkare i Sverige. Flera av dem fick sedan jobb, berättar Ondina.

Dessutom har föreningen hjälpt invandrarkvinnor att ta körkort, detta i samarbete med Trafikverket och Umeå Vännäs Trafikskola.

– Sex av tio lyckades under projektets gång. Det är inte så lätt att ta körkort i vuxen ålder, och det kan vara svårt med teoriprovet. Men vi kämpar vidare och hoppas att alla som var med ska få sitt körkort.

Läste svenska ett halvår

Ondina, som i dag är 53 år, träffade sin svenska man i Dominikanska republiken 1983. Där stannade paret kvar tills hans projektanställning var över. Då gick flyttlasset till Umeå.

– För mig var det ganska lätt att komma in här. Min man var väldigt mån om att jag skulle komma in i samhället direkt och få ett nätverk, så vi hade förberett en massa redan innan vi landade i Sverige. Till exempel skulle jag börja med att läsa svenska ett halvår och sedan gå vidare till universitetet, säger Ondina och fortsätter:

– Dessutom hade jag spanska som modersmål och många i Sverige kan lite spanska, så det underlättade. Men visst har jag beställt mat på restaurang ibland och inte alls fått in det jag trott att jag har beställt, säger hon och skrattar.

Inte lika byråkratiskt

I dag jobbar hon med ekonomifrågor på FOI och trivs jättebra. Men varje vinter åker hon hem till Dominikanska republiken. Och skillnaderna är stora mellan länderna – även om man bortser från klimatet.

– I Sverige är det enklare att utträta ärenden, det är inte lika byråkratiskt som Dominikanska republiken. Men i Dominikanska är man mer beroende av grannar och vänner än i Sverige. Om någon har problem så rycker folk in och hjälper till – ibland utan att fråga. Så fungerar det inte i Sverige. Här litat man på att samhället ställer upp, säger Ondina.

Stor del av hennes fritid går åt till arbetet i föreningen.

– Just nu har vi en kurs tillsammans med Friluftsförbundet där vi pratar

Foto: Andreas Nilsson

I föreningen IKF Umeå lär man sig massor. Det viktigaste målet är integration – och att ha trevligt tillsammans.

om skidåkning och friluftsliv. Vi lär oss om utrustning, mat att ha med sig och kläder att ha på sig – olika material. Sådant är inte alls självklart för någon som kommer från ett helt annat klimat. Det vi gör handlar om integration, säger Ondina.

Medlemmarna är också engagerade i kulturhuvudstadsåret och ska guida turister som varken talar svenska eller engelska. För detta går de en guidekurs på Vuxenskolan där de även får lära sig mer om Umeå och kultursatsningen.

– Vi som kommer från andra länder har så mycket erfarenhet att bidra med. Och när vi lär oss om andra kulturer så förstår man varför folk gör så eller så – det finns så många osynliga regler. I vår förening är det högt i tak och alla får säga vad de tycker. Jag har lärt mig otroligt mycket bara genom att lära känna människor från andra kulturer, säger Ondina. ■

Så får du en energismart jul

Under julen använder vi mycket energi för att lysa upp tillvaron och laga god mat. Och det går faktiskt att göra på ett energismart sätt. Energi- och klimatrådgivaren Erik Eklund ger råd.

När julen kommer närmare pyntar vi våra hem med flera olika juleljus, framför allt med den vanliga sjuarmade ljusstaken. De sista åren har utbudet av LED-lampor exploderat på

marknaden och ersättare finns till alla tänkbara typer av glödljuskällor och självklart även till julbelysningen.
– Om du byter ut de gamla glödlamporna till nya LED-lampor kommer

den sjuarmade ljusstaken att använda upp till 97 procent mindre energi, berättar Erik.

Han är energi- och klimatrådgivare på Umeå kommun och är, tillsammans med sina kollegor, till för Umeå kommuns alla invånare, företag och organisationer, och ger kostnadsfri och opartisk rådgivning om energi, transport och klimatfrågor.

– Vi ger dig tips och råd för att du ska kunna minska din energianvändning och därmed din klimatpåverkan. Det kan handla om allt från rådgivning vid nybyggnation till val av lågen-ergilampor, säger han.

Längre livslängd

Att de gamla glödlamporna inte lyser när man sätter i kontakten vid julstöket är inte ovanligt. Men de nya LED-lamporna har en livslängd som är runt tio gånger längre än det gamla glödljuset, vilket gör att du inte behöver byta dessa varje år.

– Att byta till LED är alltså både energi- och resurseffektivt! säger Erik.

Om stora tjocka släkten kommer på besök under jul kan du sänka temperaturen inomhus genom att vrida ner

Tävla och vinn – vad kan du om språk?

1. Svenskans ord "jycke" har sitt ursprung i ett av våra minoritetsspråk, vilket?

1. Jiddisch X. Romani chib 2. Finska

2. Ett av de svenska nyorden är hikikomori, vad betyder det?

1. En ung person som isolerar sig i hemmet
X. En typ av träningsform som skapar smidighet
2. En person som klär ut sig för att likna en docka

3. Vilket är det enda språket i Europa som alltid placerar efternamnet först och förnamnet sist, så att det blir till exempel Johansson Linda istället för Linda Johansson?

1. Isländska X. Bulgariska 2. Ungerska

4. Genom vilket språk kom ordet "paradis" till Europa?

1. Via grekiskans "paradeisos"
X. Via latinets "paratus"
2. Via österrikiskans "paradeiser"

5. Vilket språk kommer ordet "robot" från?

1. Polska X. Latin 2. Tjeckiska

6. Vad betyder frasen "Na zdrowie"?

1. Hej på ryska X. Adjö på tjeckiska 2. Skål på polska

7. Vad är en "kramtjuv"?

1. Någon som tigger kramar
X. En lurig liten apa som stjälar mat från andra djur
2. En ficktjuv som kramas för att komma åt offrets fickor

termostaterna. Varje släkting värmer ditt hus eller din lägenhet med en effekt motsvarande 80 W vilket ger ett betydande värmetillskott. Sänker du värmen innan besöket slipper ni även övertemperaturer inomhus och julen blir behagligare.

Tina upp i kylan

Var rationell när du lagar mat – det sparar tid och energi. Försök samordna förberedelserna av julmat genom att baka flera sorters kakor samtidigt och därmed utnyttja värmen i ugnen effektivt.

– Har du fryst mat som ska tinas upp är det bra att låta den tina i kylan. Det sparar energi eftersom kylan får ett extra kyltillskott – men det kräver lite planering, säger Erik.

Erik tipsar även om att se över sitt elpris inför julen. Har du inte gjort ett aktivt val av elabonnemang löper taxan enligt ett tillsvidarepris (anvisningspris). Det kan vara upp till 50 procent dyrare än om du gjort ett aktivt val.

Läs mer om energi och klimat på www.umea.se/energi

Välj vad du vill vinna!

Vi lottar ut flera vinster i språktävlingen. Skriv gärna vad du helst vill vinna. Välj mellan

- biljetter till Björklövens match mot Djurgården i februari
- biljetter till IKSU-matcher
- biobiljetter.

Mejla dina svar till

info@bostaden.umea.se och skriv Språktävling i ämnesraden eller skicka ett brev till AB Bostaden, Box 244, 901 06 Umeå. Glöm inte att ange telefonnummer och adress. Senast onsdag **8 januari** vill vi ha ditt svar.

Ensamkommande ungdomar sommarjobbar på Bostaden

Sedan 2010 har grupper med ensamkommande flyktingungdomar sommarjobbat på Bostaden.

– De har varit fantastiskt duktiga! Vi hoppas kunna ge dem en bra start i arbetslivet, säger Mikael Ringh, områdeschef på Bostaden.

Ungdomarna kommer från bland annat Paz Paloma, ett av flera stödboenden i Umeå för ensamkommande flyktingungdomar i åldern 15 till 18 år som har fått permanent uppehållstillstånd. Varje sommar sedan 2010 har mellan åtta och tolv ungdomar, med nästan lika många nationaliteter, sommarjobbat på Bostaden i tre veckor.

– De har hjälpt till med allehanda göromål utomhus; rensat ogräs, hjälpt till med vanliga fastighetssysslor och de senare åren framför allt hjälp till med enklare målning, berättar Mikael.

Och både ungdomarna och personalen på Bostaden är mycket nöjda.

– Det är en win win-situation. Ungdomarna har trivts otroligt bra hos oss och vi får så mycket tillbaka från dem. Många av dem har varit med om hemskheter och då är det viktigt att ta sig tid och lyssna och vara medmänsklig. När våra vägar har skilts åt har det varit både kramar och tårar, säger Mikael.

En av målsättningarna med sommarjobbet är att hjälpa ungdomarna att integreras i det svenska samhället. Visserligen har bara hunnit vara några få månader i Sverige innan de kommit till Bostaden och då har de ofta svårt med svenskan.

– Det kanske låter hårt, men vi har tillsammans med personal från stödboendet bestämt att när vi delar upp grupperna av ungdomar här på Bostaden ska vi undvika att personer från samma land är i samma arbetsgrupp. På så vis blir svenska det språk de pratar med varandra, vilket utvecklar dem väldigt, säger Mikael.

Ungdomarna har fått arbeta tillsammans med varandra i Bostadens områden och både fastighetsskötare och kvartersvärdar har varit väldigt nöjda med deras insats.

– De har gjort ett jättebra jobb och de är så glada och trevliga. Vi hoppas verkligen få fortsätta det här samarbetet, säger Mikael.

Hos Ohlson-Jafari

av Carl Papworth

En vardagsserie om en ganska vanlig västerbottnisk familj, där små och stora problem möts på inte alltid helt typiska vis. Följ mamma Kicki, pappa Arash och syskonen Nora och Navid i deras brokigt charmiga familjeliv!

Svarta ankan

